

Yabancı Ülke Adli ve İdari Makamlarınca Verilen Boşanma Kararlarının Nüfus Kütüğüne Tescili İmkânı:

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (“KHK/690”)’nin yürürlüğünden önce yabancı bir ülke mahkemesi tarafından verilen boşanma kararının Türkiye’de tanınması ve boşanmanın aile nüfus kütüğüne tescili için 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (“MÖHUK”) uyarınca Türk Mahkemelerinde dava açılması gerekmektedirⁱ. KHK/690 ile MÖHUK’nun bu katı düzenlemesine iki yeni pencere açılmıştır:

- I. İlki; MÖHUK hükümleri sadece “*yabancı mahkeme kararlarının tanınmasını*” düzenlemektedir. Diğer bir ifade ile; yabancı ülke idari makamlarca verilen boşanma kararlarının tanınması istenememekteydi. Halbuki; KHK/690 madde 4 ile yetkili yabancı ülke idari makamlarınca (*mesela noterler tarafından*) verilmiş olan boşanma kararlarının da gerekli şartları taşınması koşuluyla aile nüfus kaydına tescili olanaklı kılınmaktadır.
- II. KHK/690 madde 4 ile açılan ikinci pencere ise; yabancı ülke yetkili adli makamlarca(mahkemelerce) verilen boşanma kararının Türkiye’de tanınması için Türkiye’de ayrıca bir tanınma davası açma zorunluluğunun kaldırılmış olmasıdır.

Ayrıca KHK/690 ile sadece boşanma kararları için değil, *yabancı ülke adli veya idari makamlarca verilen evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup-olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlarının da Türk nüfus kütüğüne tescili* imkânı getirilmiştirⁱⁱ. Diğer bir ifade ile; boşanma, evliliğin butlanı, iptaline veya mevcut olup-olmadığının tespitine ilişkin yabancı ülke yargı veya idari makamlarca verilen karar, Türkiye’de dava açmaya gerek olmaksızın-tanınabilecek, kesin hüküm kuvvetinde olduğu kabul edilebilecektir.

KHK/690 ve Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 27/A maddesine dayanan Yönetmelik uyarınca yabancı ülke adli veya idari makamlarca verilen boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup-olmadığının tespitine ilişkin kararların aile kütüğüne tescili için:

- a. Kural olarak tarafların birlikte başvurması aranır.

Tescil için başvuruyu yapmaya yetkili kişiler: Bizzat taraflar[®] ve tarafların vekilleridir.

Ayrıca; tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşmiş boşanmalar hariç, evliliği sona ermiş kişi veya kişilerin tescil talebi öncesinde ölmüş olmaları durumunda, aile kütüğüne tescil talebi hukuki yararı bulunanlar tarafından da yapılabilecektir.

Başvurunun yapılacağı yetkili merciler: Yurt dışındaki yetkili merci; kararın verildiği ülkedeki dış temsilcilikler iken, yurt içinde ise; taraflardan birinin yerleşim yeri il nüfus müdürlüğüdür.

Şayet tarafların Türkiye’de yerleşim yeri bulunmuyor ise o takdirde; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Kahramanmaraş, Samsun, Siirt, Sivas, Trabzon, Şanlıurfa ve Van il müdürlüklerinden herhangi birisine başvuru yapılabilir.

“Birlikte başvuru mutlak şartının” doksan gün içinde tamamlanması olanağı: Aynı anda tarafların veya vekillerinin başvuruda bulunurken hazır olamaması durumunda her iki tarafın yetkili merciye başvurusu arasındaki süre doksan günü geçmemelidir.

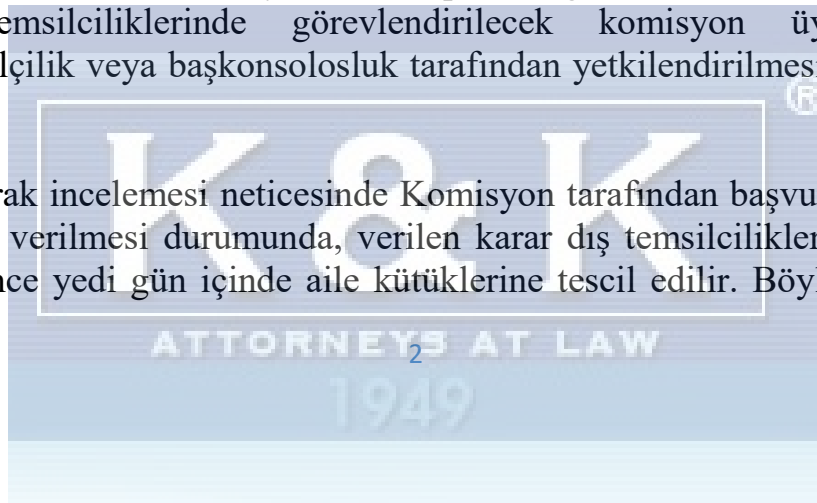
- b. Adli veya idari makamlarca verilen kararın kesinleşmiş olması,
- c. Bu kararla ilgili daha önce Türk mahkemelerinde açılmış ve halen devam eden veya reddedilmiş bir davanın bulunmaması,
- d. Ve kararın Türk kamu düzenine açıkça aykırı olmaması gerekmektedir.

Başvuru ve eki evrakların ibrazından sonra, tarafların tescil talebi, dış temsilciliklerde ve Bakanlıkça belirlenen il müdürlerindeki komisyonlarca incelenir. Komisyon yabancı ülke adli veya idari makamlarınca verilen kararların aile kütüğüne tescilinin yapılıp-yapılmayacağına ilişkin kararını toplantıya katılanların oy çokluğu ile alır. Oylamada eşitlik olması halinde Komisyon başkanının tarafı olduğu görüşün kabul edilmesi öngörülmüştür.

Başvuruyu inceleyecek olan komisyon üyeleri:

- I. Yurt içinde il müdürlüklerinde görevlendirilecek komisyon üyelerinin; valinin onayı ile vali yardımcısı başkanlığında il nüfus müdürü, iki ilçe nüfus müdürü ve hukuk formasyonuna sahip kamu görevlisinden olacağı;
- II. Dış temsilciliklerinde görevlendirilecek komisyon üyelerinin ise; büyükelçilik veya başkonsolosluk tarafından yetkilendirilmesi düzenlemiştir
iii.

Yapılacak evrak incelemesi neticesinde Komisyon tarafından başvurunun tesciline yönelik karar verilmesi durumunda, verilen karar dış temsilcilikler veya il nüfus müdürlüklerince yedi gün içinde aile kütüklerine tescil edilir. Böylece, boşanma,

evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup-olmadığına ilişkin yabancı karar için ayrıca Türk mahkemelerinde dava açmaya gerek kalmaz.

Ancak Komisyon tarafından başvurunun reddedilmesi halinde ise; KHK/690 madde 4(3) ile MÖHUK uyarınca yetkili aile mahkemelerinde yabancı kararın tanınması için dava açılabilmesi imkanı tanınmıştır.

Parantez içinde eklemeliyiz ki; yabancı ülke adli veya idari makamlarca verilen kararlarda velayet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi hükümlerin bulunması durumunda, Komisyonun işbu yabancı kararı sadece boşanma, evliliğin butlanı, iptali ve mevcut olup-olmadığının tespiti yönünden kabul edilecek olmasıdır. Komisyonun kararı, diğer hükümler bakımından bir sonuç doğurmayacak olduğundan, velayet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi hükümlerin icrası için Türk mahkemelerinde MÖHUK 50.madde uyarınca bir tenfiz davası açılması gerekecektir^{iv}.

ⁱ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 30/11/2011 tarih, 2011/593E. ve 2011/726S. İlamı; Yargıtay 8.Hukuk Dairesi'nin 24/10/2011 tarih, 2010/7122E. ve 2011/5363S. İlamı;

ⁱⁱ 29 Nisan 2017 tarihli 30052 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan KHK/690'ın 4.maddesi ile 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'na 27/A maddesi eklenmiştir;

ⁱⁱⁱ 07 Şubat 2018 yürürlük tarihli Yabancı Ülke Adli veya İdari Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmelik madde 8;

^{iv} Yargıtay 8.Hukuk Dairesi'nin 22/05/2012 tarih, 2012/1905E. ve 2012/4685S. İlamı;

